

author wants to propose further research of the historical material and the work on a more extensive synthesizing review.

“The comfort and the directness of usage without any technical foreknowledge or an additional energy source is one of the decisive factors because of which, despite the existence of the radio, audiovisual media, the television, VCRs and computers, the traditional form of 20th century books is not neglected or disregarded at all. Furthermore, today, books are sought after more than ever, and the globalisation of the possibilities of their acquisition offered by the Internet enhances bookselling and expands the demand for them. Computers appeared as epoch-making tools in the technical preparation of publications and the faster acquisition of information, but they are not sufficient physical nor substantial replacement for the printed materials. Will the computer monitor become the only optical information source in the future, it is impossible to say now. There is no doubt that certain types of communication and information mediation, whether they are acoustic, written or pictorial, will be completely digitised. Other types will exist parallel as new and old media, much like printed and written books of the past, the same way we are still using pencils and writing with our hand. The media do not eliminate each other, they complement each other, while each has certain advantages which the other has not.” (from the chapter *On the way to the global village*, page 193)

Dire prophecies about the death of books have yet to become true. Although the Internet possesses a little bit of every medium, it is not a complete substitute for neither. Generally, the information culture, whether in its traditional printed form or in its contemporary electronic form, is expanding today, and that promises us greater and greater informativeness and enlightenment, and with it we

can hope for more humane connection of the members of the human community.

At the same time, electronic books are becoming more important in the scope of publishing activities, especially when handbooks, lexicons, catalogues, telephone books and similar publications are in question. They can be acquired on CD-ROMs, and they can also be accessed via the Internet. A safe storage, editing and using of this new book type is one of the challenges to contemporary librarianship, but also to archivists, which have to face the fact that increasing amounts of archive materials are stored on electronic media.

“Further perspectives of information culture are connected to the electronic media in these areas as well. However, the information system of the future will be based on printed words and pictures, on the books and its various derivatives for many years to come. The supplementation of new and old media will probably contribute to the improvement of information culture in Croatia, but also to new cognitions of historical aspects. Meanwhile, we should also hope that the process of globalisation will not end with new determination or with chaos, and that the new possibilities of communication will bring expanded responsibility for using the media for the well-being of individuals and the community.” (from the chapter *Retrospection of the library and museum history in Croatia*, page 290)

From the cartographic point of view, it is interesting to note that the book contains 20 cartographic representations (maps, views, etc.), which is almost 10% of all pictorial supplements.

I would like to recommend this book to everyone who is interested in information or concerned with it, i.e. communications, in any way, but it also contains interesting materials to all those who are generally interested in culture.

Stanislav Frangeš

Distinguished Croatian Scientists in the World

Janko Herak, editor

The Croatian-American Society in Zagreb has published the book *Distinguished Croatian Scientists in the World* in 2002. The book is written in Croatian and English language. Ten respected Croatian scientists are represented by 12 authors and edited by Janko Herak. The book has 192 pages in black and white print, ISBN 953-97325-6-5.

It is not clear from the preface which criteria were used for a selection of the names, but the title of the book tells us that it is about Croatian scientists who live or have lived around the world and whose scientific work is recognized at a global level. This book is the first volume, which means that there is an intention to continue with a next one.

Predmet ove knjige, kako autor u *Uvodnim napomenama* ističe, slojevita je i složena povijest tradicionalnih informacijskih odnosno komunikacijskih medija. To područje obuhvaća povijest pisma, knjige i knjižnica te povijest ilustracije i grafike, preteča suvremenih vizualnih komunikacija. Rukopis knjige najvećim se dijelom temelji na autorovim predavanjima studentima informacijskih znanosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

Težište je pregleda na povijesti knjižnog medija, no njegova je (barem intencijska) novost u sustavnom isticanju međusobne povezanosti najvažnijih tradicionalnih nositelja informacija – skriptografije, tipografije, knjižne slike i grafike.

Knjiga je podijeljena u dva dijela: u prvom je dijelu prikazana opća, svjetska povijest informacijske kulture prema uvriježenom i logičnom povijesnom slijedu. U drugom dijelu, prema modelu usporedne kronologije, prikazana je situacija u Hrvatskoj od antike do suvremenoga doba. Pritom naglasak nije na povijesti hrvatske književnosti već na sažetom pregledu povijesti informacijskih medija i njihova mjesta u sklopu opće kulturne povijesti hrvatskoga naroda. Književna djela i spomenici pojavljuju se prvenstveno kao reprezentanti informacijske kulture, a ne toliko kao subjekti književnoga stvaralaštva kroz povijest.

Prilog o Hrvatskoj valja shvatiti, kako autor ističe, kao privremen, pionirski pokušaj rezimiranja i povezivanja relevantnih podataka u funkciji elementarnoga vodiča. On svjesno uključuje mnoge izazove i nedoumice te podsjeća na znatne praznine u hrvatskoj kulturnoj historiografiji. No jednako tako, tim prilogom autor želi potaknuti daljnje proučavanje povijesnoga gradiva i rad na opširnijem sinteznom pregledu.

“Udobnost i neposrednost korištenja bez ikakva tehničkog predznanja ili dodatnog izvora energije jedan je od presudnih čimbenika zbog kojih, unatoč pojavi radija, audiovizualnih medija, televizije, videa i računala, tradicionalni oblik knjige u 20. st. nije nimalo zanemaren ni zapostavljen. Štoviše, knjiga je u naše doba traženija nego ikad, a globalizacija mogućnosti njezine nabave što je pruža internet pospješuje trgovinu knjigama i povećava njihovu potražnju. Računala su se pokazala epohalnim pomagalima u tehničkoj pripremi publikacije i u bržem pribavljanju informacija, no ona nisu zadovoljavajuća fizička ni sadržajna zamjena tiskovinama. Hoće li u budućnosti i kada, računalni zaslon postati jedini optički izvor informacija, za sada nije moguće predvidjeti. Nema sumnje da će se

određeni tipovi komunikacije i posredovanja informacija, bilo akustički, pismovni ili slikovni, posve digitalizirati. Drugi tipovi postojat će usporedno u novom i starom mediju, kao nekoć tiskana i pisana knjiga, a neki će pak trajati samo u tradicionalnom obliku, kao što se još uvijek služimo olovkom i pišemo rukom. Mediji se ne isključuju nego dopunjuju, pri čemu svaki ima određene prednosti koje drugom nedostaju.” (iz poglavlja *Na putu prema globalnom selu*, str. 193)

Zloguka proročanstva o smrti knjige za sada se nisu ostvarila. Premda internet posjeduje ponešto od svakog medija, on nije potpuna zamjena niti za jednog od njih. Uopće, informacijska kultura, bilo u tradicionalnom tiskanom ili u suvremenom elektroničkom obliku, danas je u ekspanziji koja obećava sve veću informiranost i prosvijećenost, a s njom, za nadati se, i sve humaniju povezanost pripadnika ljudske zajednice.

Istodobno, u okvirima nakladničke djelatnosti sve važnije mjesto zauzima i elektronička knjiga, posebice kad je riječ o priručnicima, leksikonima, katalozima, telefonskim imenicima i sličnim publikacijama. One se mogu nabaviti u obliku CD-a, a mogu se konzulirati i preko interneta. Sigurna pohrana, obrada i korištenje toga novog tipa knjige jedan je od izazova suvremenom bibliotekarstvu, ali i arhivistici koja se, primjerice, suočava s činjenicom da je sve veća količina arhivskoga gradiva zabilježena na elektroničkim nositeljima podataka.

“Daljnje su perspektive informacijske kulture i u nas zasigurno u znaku elektroničkih medija. Međutim, informacijski sustav budućnosti još dugo će počivati i na tiskanoj riječi i slici, na knjizi i njezinim različitim izvedenicama. Vjerojatno će dopunjavanje novih i starih medija pridonijeti poboljšanju informacijske kulture u Hrvatskoj, ali jednako tako i novim spoznajama o njezinim povijesnim aspektima. Istodobno, valja se nadati da proces globalizacije neće završiti u novoj determinaciji ili u kaosu, te da će nove mogućnosti komuniciranja donijeti i veću odgovornost u korištenju medija na dobrobit pojedinca i zajednice.” (iz poglavlja *Osvrt na noviju povijest knjižnica i muzeja u Hrvatskoj*, str. 290)

S kartografskog gledišta zanimljivo je da u knjizi ima 20 različitih kartografskih prikaza (karata, veduta i ostalog), što čini gotovo 10% od svih slikovnih priloga.

Ovo bih djelo preporučio svima koji se na bilo koji način interesiraju za informacije ili komunikacije, ili se njima bave. No ono također sadrži i zanimljivu građu za sve koji se zanimaju za kulturu općenito.

Stanislav Frangeš

Let us briefly see who the selected ones are. Zvonimir Janko (Bjelovar, 1932), a mathematician, retired, lives in Heidelberg (Germany). Stjepan Horvat (Srijemski Karlovci, 1895 – Buenos Aires, 1985), geodesist. Vladimir Glaser (Gorizia (Italy), 1924 – Geneva, 1984), a theoretical physicist in quantum field theory. Stjepan Marčelja (Zagreb, 1941), a theoretical biophysicist, currently a full professor at the Australian National University in Canberra. Jasna Peter-Katalinić (Zagreb, 1943), a professor of structural glycobiology and molecular biophysics, currently the head of the Laboratory for Biomedical Analytics at the Institute for Medical Physics and Biophysics at the Medical School in Munster. Danko Gajski (Nova Gradiška, 1938), a computer scientist, currently a full professor at the University of California at Irvine (USA). Miroslav Radman (Split, 1944), a molecular geneticist, presently a professor at the Necker Faculty in Paris. Davor Solter (Zagreb, 1941), a scientist in the field of developmental biology, currently the director of the Max-Planck Institute of Immunobiology in Freiburg (Germany). Ivan Damjanov (Subotica, 1941), a professor of pathology, currently a professor at the University of Kansas, Kansas City.

Life and work of each of the scientists is first shortly presented on half a page followed by detailed facts about life and scientific results.

Stjepan Horvat made his contributions to cartography and to geodesy. M. Lapaine wrote an article

on him. The author found a lot of interesting information about Horvat's life and work, which were previously unknown.

Stjepan Horvat was a patriot, a scientist and a professor, the dean of the Technical Faculty at the University of Zagreb, the rector of the Croatian University, the editor of the journals *Geodetski list* and *Hrvatska državna izmjera*, the manager for the Department for State Survey at the Croatian Headquarters for Public Affairs, a member of the State Land Consolidation Commission, a member of examination boards, a colonel of *Independent State of Croatia* (NDH) of that time, an adviser at the Military and Geographic Institute in Argentina for forty years. His main interests include geodesy, especially the application of mathematics in geodesy and cartography, geodetic astronomy and geophysics. He expressed his artistic skills through poem writing, composing and conducting music.

At the beginning of May 1945, he had to flee Croatia; he was at first stationed at Fermo refugee camp in Rome. His University rector chain was left behind at the Croatian Institute of St. Jeronimo in Rome, only to be returned to Croatia as recently as 1991. He went to Argentina in 1948, where he continued his geodetic scientific career as a scientific adviser at the Argentinean Military and Geographic Institute. He was named Esteban, which is the same as Stjepan in Spanish, and Esteban was written together with the name Stjepan when he received Argentinean citizenship in 1973.

He fathered two sons who were killed in 1945, and two daughters, Ljubica and Vjera, who live in Argentina and Zagreb, respectively. Kept secret and pushed into oblivion for a long time, Horvat's life and work were finally returned to his people. In 1994, the Senate of the University of Zagreb paid due honour to him by putting his portrait in a place among other University heads that was empty till that moment.

In a letter he sent to his godfather in 1967, Horvat speaks about himself: *"I have no illusions, I am aware of the fact that my name is odious for many people in Croatia. But in spite of various wishes, I still live and work. And I have reliable evidence of the quality of my work. I am already old - soon I will be 71 - but I am still psychically very fresh and can produce better than many younger people"*.

If you want to find more about Stjepan Horvat and other distinguished scientists, about their somewhat unusual lives and achievements, this book gives a lot of interesting information not known to the public.

Dražen Tutić

Ugledni hrvatski znanstvenici u svijetu

Janko Herak, urednik

Hrvatsko-američko društvo u Zagrebu izdalo je 2002. godine knjigu *Ugledni hrvatski znanstvenici u svijetu*. Knjiga je napisana na hrvatskom i engleskom jeziku. U njoj je 12 autora predstavilo desetericu hrvatskih znanstvenika svjetskoga glasa, a uredio ju je Janko Herak. Knjiga ima 192 stranice, tisak je crno-bijeli, a nosi ISBN 953-97325-6-5.

U predgovoru se ne može naći kriterij po kojemu su znanstvenici uvršteni u knjigu, ali prema naslovu riječ je o hrvatskim znanstvenicima koji žive ili su živjeli diljem svijeta i čiji su rezultati znanstvenog rada svjetske razine. Riječ je o prvom dijelu knjige što znači da postoji nakana prirediti i sljedeći dio.

Spomenimo samo ukratko o kojim je znanstvenicima riječ. Zvonimir Janko (Bjelovar, 1932), matematičar, danas u mirovini, živi u Heidelbergu (Njemačka). Stjepan Horvat (Srijemski Karlovci, 1895 – Buenos Aires, 1985), geodet. Vladimir Glaser (Gorica (Italija), 1924 – Ženeva, 1984), teorijski fizičar kvantne teorije polja. Stjepan Marčelja (Zagreb, 1941), teorijski biofizičar, danas redoviti profesor na Australskom nacionalnom sveučilištu u Canberri. Jasna Peter-Katalinić (Zagreb, 1943), profesorica strukturne glikobiologije i molekularne biofizike, danas vodi Institut za medicinsku fiziku i biofiziku Medicinskog fakulteta u Münsteru (Njemačka). Danko Gajski (Nova Gradiška, 1938), računarski znanstvenik, danas redoviti profesor na Kalifornijskom sveučilištu u gradu Irvine (SAD). Miroslav Radman (Split, 1944), molekularni genetičar, danas profesor na Medicinskom fakultetu Necker (Francuska). Davor Solter (Zagreb, 1941), znanstvenik iz područja razvojne biologije, danas direktor Zavoda za biologiju razvitka u Max-Planck institutu za imunologiju u Freiburgu (Njemačka). Ivan Damjanov (Subotica, 1941), profesor patologije, danas predaje na Sveučilištu u Kansasu, Kansas City (SAD).

Život i rad svakog znanstvenika najprije je predstavljen ukratko na pola stranice, a slijedi detaljniji životni i znanstveni put i ostvareni znanstveni rezultati.

Kartografijom se u okviru geodetske struke bavio Stjepan Horvat, a članak o njemu napisao je prof.

dr. sc. Miljenko Lapaine. Autor je pronašao veliki broj pojedinosti i zanimljivosti o Horvatu životu i radu koje nisu bile poznate široj javnosti.

Stjepan Horvat bio je rodoljub, znanstvenik i profesor, dekan Tahničkog fakulteta, rektor Hrvatskog sveučilišta, urednik časopisa *Geodetski list* i *Hrvatska državna izmjera*, voditelj Odsjeka za državnu izmjeru u Glavnom ravnateljstvu za javne radove, član Zemaljskog komasacionog povjerenstva, član ispitnih povjerenstava, časnik hrvatske vojske i četrdeset godina savjetnik argentinskog Vojno-geografskog instituta. Bavio se geodezijom, posebno primjenom matematike u geodeziji i kartografiji, geodetskom astronomijom i geofizikom, pisao je pjesme, skladao, dirigirao ...

Početak svibnja 1945. morao je emigrirati. Najprije je bio u Rimu u izbjegličkom logoru Fermo. U Hrvatskom zavodu Sv. Jeronima u Rimu ostavlja na čuvanje rektorski lanac, koji se vraća u Hrvatsku tek 1991. godine. U Argentinu odlazi 1948. godine gdje nastavlja geodetsku znanstvenu karijeru kao savjetnik u Argentinskom vojno-geografskom institutu. Zvali su ga Esteban, što na španjolskom znači Stjepan, pa je i to ime upisano kada je 1973. primio argentinsko državljanstvo.

Otac je dvaju sinova koji su ubijeni 1945. i dviju kćeri, Ljubice koja živi u Argentini i Vjere koja živi u Zagrebu. Dugo prešućivan i potiskivan u zaborav, Horvatu život i rad vraćeni su njegovu narodu i 1994. godine Senat Sveučilišta u Zagrebu odao mu je dužnu počast postavivši konačno njegov portret na do tada prazno mjesto među ostalim rektorima.

U pismo koje je 1967. godine poslao svome kumu Stjepan Horvat govori i o sebi: *"Ne pravim si iluzije, pa znam, da je moje ime tamo kod vas za mnoge odiozno. Ali usprkos različitim želja ja još uvijek živim i djelujem. I imam vjerodostojne dokaze vrijednosti tog djelovanja. Već sam star – domalo ću navršiti 71 godinu – ali još sam duševno toliko svjež, da mogu producirati bolje nego mnogi mlađi"*.

Želite li saznati više o Stjepanu Horvatu i ostalim uglednicima, njihovim, ponekad neobičnim životnim putovima i dostignućima, u knjizi ćete naći mnoštvo zanimljivih i širem krugu malo poznatih podataka.

Dražen Tutić